

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 25. april 2017

Sag 12/2017

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Kenneth Tygesen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Roskilde den 15. juli 2016 og af Østre Landsrets 2. afdeling den 10. november 2016.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Jon Stokholm, Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt og Lars Hjortnæs.

Påstande

Dommen er anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse, herunder at tiltalte idømmes en ubetinget frihedsstraf.

Tiltalte, T, har påstået stadfæstelse.

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv. (Samfundstjeneste mv.), at den foreslåede mindre udvidelse af anvendelsen af samfundstjeneste ikke skal gælde i sager om grov vold (straffelovens § 245). Straffen for grov vold er derfor fortsat som udgangspunkt ubetinget fængsel, således at der skal foreligge særlige grunde, hvis straffen undtagelsesvis skal gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. I den foreliggende sag er der ingen særlige omstændigheder, som efter en individuel vurdering kan begrunde, at udgangspunktet fraviges.

Den udmålte straf på 60 dages fængsel bør endvidere skærpes under hensyn til karakteren og grovheden af det pådømte forhold.

T har anført navnlig, at det efter forarbejderne til lovændringen i 2015 om udvidet brug af samfundstjeneste ikke er udelukket at bruge en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i en sag som denne. Sagens karakter sammenholdt med hans personlige forhold bør føre til stadfæstelse af landsrettens dom, jf. herved straffelovens § 80.

Supplerende sagsfremstilling

Af personundersøgelse af 4. april 2016 fremgår bl.a.:

”RESUMÉ:

Sagen omhandler den 20-årige T, der sammen med 3 søskende, er opvokset hos enlig mor, idet hans forældre blev skilt ca. ½ år efter at T blev født. Han husker sin opvækst som god, tryk og kærlig, og har ingen erindring om, at han har manglet noget under opvæksten. Han bor i dag hos sin far, men har god og jævnlig kontakt med moderen og sine søskende.

T har gået i folkeskolens specialklasser frem til og med 7. klasse, hvorefter han opholdt sig på efterskole i 8. og 9. klasse, afsluttende med afgangsbetis. Efterfølgende har han gået i produktionsskole og EUC i ca. 1½ år, for derefter at få sig en læreplads i et smedefirma, hvor han forventer at være uddannet om ca. 3 år.

T er ugift, har ingen børn og ingen fast kæreste.

T har en fast månedsløn, og har ingen økonomiske problemer.

T bruger en del af sin fritid på at reparere på sin gamle bil, samt samvær med venner.

T oplyser sig somatisk sund og rask, og indtager ingen former for medicin. Han blev som ca. 10-årig diagnosticeret som lidende af ADHD, efter kontakt med børnepsykiatrisk afdeling. Han blev ordineret medicin af forskellig slags, men ophørte med at indtage medicinen for ca. 2 år siden, idet han ikke mente at have behov for det mere. Han føler sig psykisk velfungerende og velafbalanceret.

T har ingen problemer med hverken alkohol eller stoffer. Han var beruset på tidspunktet for det påsigtede.

T oplyser om sine fremtidsplaner, at han vil færdiggøre sin uddannelse som smed, hvorefter han vil søge job enten som rejsemontør eller på en boreplatform.

T medvirkede på en venlig og imødekommende måde til undersøgelsen, og havde let ved at redegøre for sine forhold. T blev under samtalen gjort bekendt med reglerne for

tilsyn og samfundstjeneste og erklærede, at han vil overholde gældende regler, såfremt det måtte blive aktuelt.

Han fik udleveret foldere om tilsyn og samfundstjeneste.

T har deltaget i et særskilt interview vedr. Anger Management, men skønnes ikke at tilhøre målgruppen.

KRIMINALFORSORGENS KONKLUSION OG BEGRUNDELSE

Kriminalforsorgens konklusion:

Det er Kriminalforsorgens vurdering, at T er egnet til at modtage en hel eller delvis betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, hvortil det skal anbefales, at der fastsættes vilkår om tilsyn af Kriminalforsorgen i prøvetiden.

Det er Kriminalforsorgens vurdering, at T falder udenfor målgruppen til Anger Management.

Finder retten, at sagen kan afgøres med en betinget dom uden vilkår om samfundstjeneste, skal det anbefales, at der alene fastsættes prøvetid.

Kriminalforsorgens begrundelse:

Grundet Ts gode personlige forhold, samt positive indstilling til at samarbejde med Kriminalforsorgen om en eventuel betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, skønnes han uden tvivl egnet til dette.

T har ikke tidligere været i kontakt med Kriminalforsorgen, og der er intet i sagen der tyder på behov for støtte til personlige eller sociale forhold, med henblik på at undgå yderligere kriminalitet. Derfor skønnes tilsyn ikke nødvendigt i fald sagen afgøres med en betinget dom uden vilkår om samfundstjeneste.

Under egnethedsvurderingen vedr. Anger Management er det afdækket, at T ikke har et vredeshåndteringsproblem, og ej heller et problem med at håndtere stærke følelser. I situationer hvor T bliver vred, håndterer han dette ved at trække sig fra konflikten, eller tale med modparten om situationen.

T oplyser at han ikke husker hændelsen, som han er sigtet for, da han har været meget beruset. Anger Management kan ikke give værktøjer til handlinger, der er sket i meget beruset tilstand.”

Af personundersøgelse af 23. februar 2017 indhentet til brug for sagens behandling i Højesteret fremgår bl.a.:

”RESUMÉ:

Personundersøgelsen omhandler den 21-årig T.

T er enebarn. Han boede hos sin mor, indtil han som 9-årig flyttede hjem til sin far. Her har han boet lige siden. T husker sin opvækst som god og tryk.

T gik fra 3. til 7. klasse i folkeskolens specialklasser. Herefter tog T 8. og 9. klasse på efterskole med afgangseksamen. T var i smedelære fra marts 2015 og frem til oktober 2016, hvor læremesteren afbrød forløbet på grund af for mange sygedage. Derefter blev T tilmeldt et vikarbureau. Han arbejdede 2-3 dage om ugen. Aktuelt har han været fritaget for arbejde siden januar 2017.

T er ugift, han har ingen børn eller fast kæreste. T lever af kontanthjælp.

Fritiden bruges på træning i fitnesscenter og med cykling. Der er få gode venner med hvem tiden bruges på hygge og byture.

T er somatisk sund og rask. Han blev som 10-årig diagnosticeret med ADHD efter at have været i kontakt med børnepsykiatrisk afdeling. Han blev behandlet med forskelligt medicin. Det stoppede han med at tage som 16-årig, hvor han fik misbrug af hash. Psykisk angiver T, at han har det godt.

T har ikke problemer med alkohol på hverdage. Han drikker i to weekender om måneden både fredag og lørdag til fester sammen med sine venner. Han drikker på en aften 30-40 genstande. Efter indtagelse af alkohol ændrer han personlighed, og han kan blive voldelig. Dagen efter husker han intet fra aftenen før. T har efter nuværende sigtelse besluttet sig for at få gjort noget ved dette, hvorfor han kom i døgnbehandling i Midtjylland pr. 5.1.17. Her skal han være til udgangen af april, hvorefter han fortsætter i ambulant behandling. T angiver, at han får meget ud af behandlingen.

T har haft problemer med hash siden 16-års alderen. Han har røget hash daglig. T har endvidere haft problemer med amfetamin, kokain og ecstasy. endvidere har han i en kortere periode haft problemer med ketoganer. Misbruget blev stoppet, da han kom i nuværende døgnbehandling.

Fremtidsplanen er fortsætte i smedelære samt flytte hjemmefra.

T er orienteret om vilkårene for tilsyn og samfundstjeneste. T er endvidere orienteret om vilkårene for alkohol- og stofbehandling samt ambulant psykiatrisk behandling. T er positiv overfor at skulle overholde sådanne vilkår i forbindelse med en eventuel betinget dom.

KRIMINALFORSORGENS KONKLUSION OG BEGRUNDELSE

Kriminalforsorgens konklusion:

Det er Kriminalforsorgens vurdering, at T er egnet til at modtage en hel eller delvis betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, hvortil det skal anbefales, at der fastsættes tilsyn i prøvetiden, men med en forholdsvis lang længstetid.

Det anbefales, at der fastsættes et ubetinget vilkår om, at T skal undergive sig behandling mod misbrug af alkohol efter Kriminalforsorgens nærmere bestemmelse.

Det anbefales, at der fastsættes et betinget vilkår om, at T skal undergive sig behandling mod misbrug af euforiserende stoffer, såfremt Kriminalforsorgen finder det fornødent.

Det anbefales, at der fastsættes et betinget vilkår om, at T skal undergive sig psykiatrisk behandling, såfremt Kriminalforsorgen finder det fornødent.

Finder retten, at sagen kan afgøres med en betinget dom uden vilkår om samfundstjeneste, skal det anbefales, at der hertil fastsættes vilkår om 1 års tilsyn af Kriminalforsorgen samt særvilkår som ovenfor nævnt.

Kriminalforsorgens begrundelse:

Kriminalforsorgen har ved vurderingen lagt vægt på, at T var i arbejde, indtil han kom i døgnbehandling for misbrug. T arbejder godt med sine misbrugsproblemer, og han får noget ud af behandlingen. Kriminalforsorgen skal på baggrund af misbrugsbehandlingen anmode om få en så lang afviklingstid som muligt.

Det er endvidere Kriminalforsorgens vurdering, at T som led i en eventuel betinget dom vil profitere af tilsyn, som kan støtte ham i en stabil hverdag og i et behandlingsforløb mod misbrug af alkohol og endvidere i et eventuelt behandlingsforløb mod misbrug af euforiserende stoffer samt ambulant psykiatrisk behandling.”

Supplerende om retsgrundlaget

I Straffelovrådets betænkning nr. 1545/2014 om samfundstjeneste mv. hedder det bl.a. (s. 52):

”7.4.3. Nærmere om de enkelte kriminalitetsområder

...

Efter Straffelovrådets opfattelse er det... nærliggende, hvis der som anført i kommissoriet ønskes en udvidet anvendelse af samfundstjeneste, at lægge op til, at samfundstjeneste fremover bør kunne anvendes i sager om simpel vold (straffelovens § 244) ligesom i andre sager, dvs. at de almindelige krav med hensyn til egnethed og omfanget og alvoren af eventuel tidligere kriminalitet skal være opfyldt, men at det ikke herudover kræves, at særlige grunde taler for anvendelse af samfundstjeneste. Dette vil efter Straffelovrådets opfattelse i vidt omfang ligge i forlængelse af den praksis, som allerede har udviklet sig, hvorefter samfundstjeneste hyppigt anvendes i sager om simpel vold, hvis der forud for volden har været uoverensstemmelser mellem gerningsmanden og forurettede, eller hvis gerningsmanden er ung. Denne udvikling har som nævnt ikke haft negative konsekvenser, og i sager om simpel vold, hvor de generelle forhold, som kan tale imod en anvendelse af samfundstjeneste, ikke foreligger, ser Straffelovrådet ingen betænkeligheder i en fortsat udvikling i retspraksis i retning af øget anvendelse af samfundstjeneste også i tilfælde, hvor der ikke har været forudgående uoverensstemmelser og gerningsmanden ikke er ung. Derimod bør der – ligesom i dag – også i sager om simpel vold fortsat udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste i tilfælde, hvor der er tale om mere organiseret kriminalitet, eller hvor forurettede er påført betydelige fysiske eller psykiske skader. Det samme gælder som udgangspunkt, hvis volden er udøvet over for et særligt værgeløst offer eller en tilfældig forbipasserende.

Straffelovrådet tilføjer, at der efter rådets opfattelse ikke er grundlag for at ændre udgangspunktet for straffastsættelsen i sager om alvorligere vold (straffelovens § 245), og

at dette gælder, selv om antallet af ubetingede fængselsstraffe på indtil 1 år i denne sagskategori ligger på fjerdepladsen efter simpel vold, spirituskørsel og indbrud. Straffelovrådet understreger samtidig, at det ikke betyder, at samfundstjeneste ikke kan anvendes i sager om overtrædelse af straffelovens § 245. Ligesom samfundstjeneste i dag vil samfundstjeneste kunne anvendes i disse sager, hvis særlige grunde taler for det, jf. som eksempel Højesterets afgørelse i UfR 2011.1322 H.

Det bemærkes endvidere for fuldstændighedens skyld, at samfundstjeneste hverken anvendes eller bør anvendes i sager om særligt grov vold (straffelovens § 246)."

I de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv. (Samfundstjeneste mv.) hedder det yderligere bl.a. (Folketingstidende 2014-15, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L50):

"4.2.5.

...

Straffelovrådet anfører, at erfaringen viser, at der hverken af generalpræventive eller individualpræventive grunde er anledning til at være tilbageholdende med inden for rimelige grænser at udvide anvendelsesområdet for samfundstjeneste. Ingen undersøgelser peger således på, at brugen af samfundstjeneste som sanktion på for eksempel voldsområdet har ført til øget kriminalitet.

Der kan i højere grad være anledning til at overveje, om den almindelige retsfølelse i befolkningen taler imod, at visse kriminalitetsformer – uanset at de sædvanemæssigt medfører forholdsvis korte ubetingede fængselsstraffe – i højere grad fremover sanktioneres med samfundstjeneste. Det kan således ikke afvises, at der i befolkningen for eksempel vil være mindre accept af, at grovere voldsformer – i modsætning til simpel vold – ikke fremover skulle straffes med ubetinget fængsel, men med samfundstjeneste. Samtidig må det dog erkendes, at netop på voldsområdet har retspraksis, som domineres af afgørelser fra byretter og landsretter, udviklet sig gradvist i retning af en mere udbredt anvendelse af samfundstjeneste. Ved landsretterne har der i alle sager og ved byretterne i alle sager med bevisførelse medvirket domsmænd.

...

4.2.5.1. Straffelovrådet anfører, at i sager om *simpel vold* (straffelovens § 244) anvendes samfundstjeneste allerede forholdsvis ofte i retspraksis. Samfundstjeneste blev i årene 2007-2011 anvendt i 4.137 voldssager, og det må antages, at langt hovedparten af sagerne angik simpel vold. Dette skal ses i forhold til, at der i de samme år blev idømt indtil 3 måneders ubetinget fængsel i 6.213 sager om simpel vold.

Efter Straffelovrådets opfattelse har anvendelsen af samfundstjeneste i voldssager – der som nævnt er den kriminalitetsform uden for færdselsområdet, hvor der hvert år siden 2005 er idømt flest samfundstjenestedomme – ikke haft negative konsekvenser, hverken for generalpræventionen eller individualpræventionen eller for den almindelige opfattelse i samfundet af straffens strenghed i voldssager.

Foreliggende undersøgelser viser mindre tilbagefald til ny kriminalitet (recidiv) for personer idømt samfundstjeneste sammenlignet med personer, som er fundet egnet til samfundstjeneste, men som er blevet idømt ubetinget fængsel. Tendensen til mindre recidiv er stærkest for den alvorligere kriminalitet, som fører til ubetinget fængsel.

Statistiske oplysninger viser, at der for simpel vold (straffelovens § 244) har været et konstant fald i antallet af anmeldelser siden 2006, således at antallet af anmeldelser i 2012 var 20 pct. lavere end i 2006 (og også lavere (9 pct.) end antallet af anmeldelser i 2001). Statistiske oplysninger viser endvidere, at andelen af ubetingede fængselsstraffe for simpel vold i hele perioden 2006-2012 har ligget på ca. 40 pct., mens andelen af domme til samfundstjeneste har ligget på ca. 15 pct. Desuden viser statistiske oplysninger, at den gennemsnitlige fængselsstraf i de tilfælde, hvor simpel vold blev straffet med ubetinget fængsel, i hvert af årene 2010-2012 var 3 måneder.

Endelig fremgår det af undersøgelser af befolkningens bekymring for vold og kriminalitet, at der fra begyndelsen af 1990'erne trinvis er sket en statistisk signifikant mindskning i andelen, der bekymrer sig meget for vold og kriminalitet.

Sammenfattende er der således efter Straffelovrådets opfattelse nu et solidt erfaringsgrundlag for at fastslå, at samfundstjeneste er en velegnet og passende straf i mange sager om simpel vold.

Samtidig er simpel vold (straffelovens § 244) den form for kriminalitet, hvor der hyppigst idømmes ubetinget fængsel både i området indtil 3 måneders fængsel og i området indtil 1 års fængsel. Endvidere er et betydeligt antal af disse ubetingede fængselsdomme idømt en person, som ikke tidligere er straffet for vold. Selv om voldssager allerede er den form for kriminalitet uden for færdselsområdet, hvor der afsiges flest domme til samfundstjeneste, er der således samtidig et betydeligt potentiale for en øget anvendelse af samfundstjeneste i voldssager.

...

4.2.5.4. *Samlet set* er det Straffelovrådets opfattelse, at udgangspunktet bør være, at samfundstjeneste kan anvendes over for et bredt felt af kriminalitetsformer, og at der ikke er grundlag for fortsat at tale om et "kerneområde" for anvendelsen af samfundstjeneste. Straffelovrådet lægger i den forbindelse også vægt på, at de to hovedanvendelsesområder for samfundstjeneste allerede i en årrække har været dels færdselssager, dels voldssager, mens det traditionelle "kerneområde" – berigelsesforbrydelser – først kommer på tredjepladsen.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at en udvidet brug af samfundstjeneste på straffelovens område navnlig bør komme på tale ved førstegangsovertrædelser, der ikke har karakter af organiseret eller banderelateret kriminalitet, og at der ved de lidt længere straffe bør indføres en ordning, hvorefter ny kriminalitet i den fastsatte prøvetid udløser en reststraf svarende til en tredjedel af den betingede fængselsstraf ifølge dommen til samfundstjeneste, når samfundstjenesten er udført. En sådan udvidelse af brugen af samfundstjeneste vil på den ene side åbne mulighed for at idømme flere førstegangskriminelle samfundstjeneste, men på den anden side samtidig indebære, at ny kriminalitet i prøvetiden straffes hårdere end i dag, jf. nedenfor i pkt. 5.2.

Valget mellem samfundstjeneste og ubetinget fængsel (når tiltalte findes egnet til samfundstjeneste) bør efter Straffelovrådets opfattelse fremover først og fremmest afgøres ud fra en samlet vurdering af dels grovheden af den nu foreliggende kriminalitet som udtrykt ved længden af fængselsstraffen, dels omfanget og alvoren af eventuel tidligere kriminalitet. Når bortses fra røveri, voldtægt, grov vold, grove våbenlovsovertrædelser, grove narkotikaforbrydelser og vidnetrusler mv., bør kriminalitetens art derimod som udgangspunkt ikke som sådan tillægges væsentlig betydning, men der bør fortsat udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste i tilfælde, hvor der er tale om mere organiseret kriminalitet, eller hvor forurettede er påført betydelige fysiske eller psykiske skader. Det samme gælder som udgangspunkt, hvis kriminaliteten er udøvet over for et særligt værgeløst offer.”

I justitsministerens besvarelse af spørgsmål 8 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende det pågældende lovforslag (L50) hedder det yderligere bl.a.:

”Som det fremgår..., lægges der med lovforslaget op til en udvidelse af anvendelsen af samfundstjeneste i sager om simpel vold (straffelovens § 244), som ligger i forlængelse af den praksis, som allerede har udviklet sig, hvorefter samfundstjeneste hyppigt anvendes i sager om simpel vold, hvis der forud for volden har været uoverensstemmelser mellem gerningsmanden og forurettede, eller hvis gerningsmanden er ung.

Der lægges således op til en fortsat udvikling i retspraksis i retning af øget anvendelse af samfundstjeneste også i tilfælde, hvor der ikke har været forudgående uoverensstemmelser og gerningsmanden ikke er ung.

Som det ligeledes fremgår, lægges der imidlertid ikke op til nogen ændringer i anvendelsen af samfundstjeneste i sager om simpel vold, hvor der er tale om mere organiseret kriminalitet, eller hvor forurettede er påført betydelige fysiske eller psykiske skader.

Endelig fremgår det, at der lægges op til at være mere tilbageholdende med at udvide anvendelsen af samfundstjeneste, hvis volden er udøvet over for et særligt værgeløst offer eller en tilfældig forbipasserende.

Samlet set lægges der med lovforslaget alene op til en mindre udvidelse af anvendelsen af samfundstjeneste i sager om simpel vold. Som simpel vold anses f.eks. i almindelighed i praksis knytnæveslag eller spark.

Derimod vil eksempelvis knivstik eller slag med et tungt redskab i almindelighed i praksis blive henført under straffelovens § 245 om grov vold. Den foreslåede mindre udvidelse af anvendelsen af samfundstjeneste gælder alene i sager om simpel vold.”

Justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 19 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende det pågældende lovforslag (L50) lyder således:

”1. Efter lovforslaget vil det uændret være retten, der i den enkelte sag skal vurdere, om det vil være forsvarligt, at den konkrete gerningsmand straffes med samfundstjeneste. Det vil dermed også være op til domstolene at udmønte den foreslåede mindre udvidelse af anvendelsen af samfundstjeneste i konkrete sager om simpel vold inden for de retningslinjer, der fremgår af lovforslagets bemærkninger, og som er gengivet i besvarelsen af spørgsmål nr. 8 vedrørende lovforslaget. De nævnte retningslinjer er endvidere nærmere omtalt i kapitel 3, afsnit 7.4.3 og 7.4.4, i Straffelovrådets betænkning nr. 1545/2014 om samfundstjeneste mv., der er en del af forarbejderne til de foreslåede lovændringer.

Nedenfor opstilles nogle eksempler på tilfælde af simpel vold (straffelovens § 244), som forudsættes at ligge inden for de nævnte retningslinjer. Der er dermed tale om eksempler på tilfælde, hvor der med lovforslaget lægges op til en lidt videre anvendelse af samfundstjeneste end i dag. I alle eksemplerne er det forudsat, at gerningsmanden ikke tidligere er straffet for vold, og at den forurettede ikke pådrager sig alvorlige skader.

Det bemærkes, at spørgsmålet om at udmåle en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste – ligesom i dag – altid vil bero på en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen. Det er ikke udelukket, at en gerningsmand i tilfælde som i eksemplerne efter gældende ret vil kunne få en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, eller at en sådan gerningsmand efter en vedtagelse af lovforslaget vil kunne blive straffet med ubetinget fængsel.

Det bemærkes desuden, at udmålingen af en eventuel fængsselsstrafs længde ligeledes foretages af domstolene på baggrund af en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen. De strafpositioner, der er nævnt i eksemplerne, baserer sig således på generelle overvejelser på baggrund af praksis på området, uden at det dermed ligger fast, at sager, der ud fra beskrivelsen i eksemplerne er af tilsvarende karakter, vil få samme udfald.

2. Som eksempler af den omhandlede karakter kan nævnes følgende:

Eksempel 1

En mand (A) i begyndelsen af 30'erne med fast kontorarbejde drikker fredagsøl med nogle kolleger på arbejdspladsen og senere på et værtshus et sted i byen. På værtshuset opstår noget tumult med kraftig skubben og puffen, og A giver i den forbindelse en person (F), som står ved siden af ham, et knytnæveslag i ansigtet. A og F kender ikke hinanden, og F har ikke skubbet eller puffet til A. Retten udmåler straffen til 30 dages fængsel.

Eksempel 2

En mand (B) i midten af 30'erne konstaterer tilfældigt, at to 16-årige drenge (F og X) går ind på en sommerhusgrund, han ejer. Ejendommen på grunden har tidligere været plaget af hærværk. B beder F og X om at forlade ejendommen. F og X reagerer ikke umiddelbart herpå, og i forbindelse med, at B fysisk vil tvinge dem til at gå, giver han F et slag i ansigtet og et skub i brystet. Retten udmåler straffen til 30 dages fængsel.

Eksempel 3

En tømrerlærling (C) i begyndelsen af 20'erne møder til en fest lørdag aften en jævnaldrende bekendt (F), som er sammen med C's ekskæreste. På et tidspunkt ud på aftenen

siger C nogle ting om ekskæresten, som provokerer F, og F skubber som reaktion herpå til C og presser ham op mod en væg. F vender sig herefter og går. Mens F er på vej væk, kaster C en halvt fyldt øldåse mod F og rammer ham i baghovedet. Retten udmåler straffen til 40 dages fængsel.

Eksempel 4

En far til to (D) i begyndelsen af 40'erne er kommet hurtigt ud af døren på arbejde, da han skal hente sine børn i institution. Undervejs i bilen ringer hans chef på mobiltelefonen om en hasteopgave. D besvarer opkaldet og fortsætter kørslen, selv om han ikke har håndfri telefon. En anden bilist (F) dytter flere gange ad D. Efter nogle minutter standser både D og F og stiger ud af deres biler. D slår ud mod F med knyttet hånd og rammer ham overfladisk på kæben. Retten udmåler straffen til 40 dages fængsel.”

Højesterets begrundelse og resultat

T er dømt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, ved på parkeringspladsen ud for et diskotek, hvor han var gæst, op til flere gange at have hoppet/sparket på Fs hoved, mens han holdt med armene på to biler for at få kraft i sine hop/spark, og mens F lå på jorden mellem bilerne og havde meget vanskeligt ved at forsvare sig. F havde henvendt sig til T på parkeringspladsen. Der havde ikke forinden været nogen uoverensstemmelse mellem dem.

For Højesteret angår sagen alene strafudmålingen.

Under de anførte omstændigheder finder Højesteret, at straffen i betragtning af voldens farlige karakter bør fastsættes til fængsel i 3 måneder.

Spørgsmålet er herefter, om fængselsstraffen skal være ubetinget eller gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Højesteret bemærker, at det i forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af reglerne om samfundstjeneste mv. må anses for forudsat, at udgangspunktet ved grov vold, jf. straffelovens § 245, fortsat er, at der skal fastsættes en ubetinget frihedsstraf, og at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kun vil kunne anvendes, hvis særlige grunde taler for det.

Højesteret finder, at der under hensyn til voldens karakter og til omstændighederne i øvrigt, herunder oplysningerne om Ts personlige forhold, ikke er grundlag for undtagelsesvis at gøre

straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste, selv om volden alene påførte den forurettede begrænsede skader.

Da sagen er anket af anklagemyndigheden navnlig med henblik på Højesterets stillingtagen til anvendelse af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om grov vold, bør statskassen betale sagens omkostninger for Højesteret.

Thi kendes for ret:

T straffes med fængsel i 3 måneder.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for byret og landsret. Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.

Afsagt den 10. november 2016 af Østre Landsrets 2. afdeling
(landsdommerne Frosell, Kaspar Linkis og Annette Dam Ryt-Hansen med domsmænd).

2. afd. nr. S-2126-16:

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Kenneth Tygesen, besk.)

Roskilde Rets dom af 15. juli 2016 (1A-2262/2016) er anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse, således at straffen gøres ubetinget.

T har påstået stadfæstelse.

Landsrettens begrundelse og resultat

Ved lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Samfundstjeneste m.v.) er reglerne om samfundstjeneste ændret med virkning for sager, der afgøres – herunder i anken – efter 1. maj 2015. Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen, at der lægges op til en udvidet anvendelse af samfundstjeneste blandt andet i sager om simpel vold efter straffelovens § 244. Anvendelse af samfundstjeneste i voldssager er nærmere omtalt i pkt.4.2.5.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvor Straffelovrådets overvejelser herom er gengivet, og pkt. 4.2.6, hvor Justitsministeriet tilslutter sig Straffelovrådets overvejelser. Det fremgår heraf nærmere, at der med lovforslaget lægges op til:

”at samfundstjeneste fremover bør kunne anvendes i sager om simpel vold (straffelovens § 244) ligesom i andre sager, dvs. at de almindelige krav med hensyn til egnethed og omfanget og alvoren af eventuel tidligere kriminalitet skal være opfyldt, men at det ikke herudover kræves, at særlige grunde taler for anvendelse af samfundstjeneste. Dette vil efter Straffelovrådets opfattelse i vidt omfang ligge i forlængelse af den praksis, som allerede har udviklet sig, hvorefter samfundstjeneste hyppigt anvendes i sager om simpel vold, hvis der forud for volden har været uoverensstemmelser mellem gerningsmanden og forurettede, eller hvis gerningsmanden er ung. Denne udvikling har som nævnt ikke haft negative konsekvenser, og i sager om simpel vold, hvor de generelle forhold, som kan tale imod en anvendelse af samfundstjeneste, ikke foreligger, ser Straffelovrådet ingen

betænkeligheder i en fortsat udvikling i retspraksis i retning af øget anvendelse af samfundstjeneste også i tilfælde, hvor der ikke har været forudgående uoverensstemmelser og gerningsmanden ikke er ung. Derimod bør der – ligesom i dag – også i sager om simpel vold fortsat udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste i tilfælde, hvor der er tale om mere organiseret kriminalitet, eller hvor forurettede er påført betydelige fysiske eller psykiske skader. Det samme gælder som udgangspunkt, hvis volden er udøvet over for et særligt værgeløst offer eller en tilfældig forbipasserende.”

I justitsministerens besvarelse af 1. december 2014 af spørgsmål nr. 8 fra Folketingets Retsudvalg (fremsat under lovforslagets behandling) er anført blandt andet følgende:

”Samlet set lægges der med lovforslaget alene op til en mindre udvidelse af anvendelsen af samfundstjeneste i sager om simpel vold. Som simpel vold anses f.eks. i almindelighed i praksis knytnæveslag eller spark.

Derimod vil eksempelvis knivstik eller slag med et tungt redskab i almindelighed i praksis blive henført under straffelovens § 245 om grov vold. Den foreslåede mindre udvidelse af anvendelsen af samfundstjeneste gælder alene i sager om simpel vold.”

Tiltalte er i denne sag fundet skyldig i vold efter straffelovens § 245 ved at have hoppet/sparket op til flere gange på forurettedes hoved, mens forurettede lå på jorden og havde meget vanskeligt ved at forsvare sig.

4 voterende stemmer for at stadfæste byrettens dom. Disse voterende finder, at straffen undtagelsesvist kan gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste som bestemt af byretten henset til de forholdsvis begrænsede følger af volden og til tiltaltes særdeles gode personlige forhold.

2 voterende stemmer for, at fængselsstraffen skal fuldbyrdes. Disse voterende lægger vægt på voldens karakter, herunder at der er tale om vold omfattet af straffelovens § 245 i form af hop/spark på forurettedes hoved, mens forurettede lå ned og havde meget vanskeligt ved at forsvare sig. Tiltaltes personlige forhold må betegnes som gode, men kan efter disse dommers opfattelse ikke begrunde, at straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Efter stemmeflertallet stadfæstes byrettens dom.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom i sagen mod T stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for landsretten.

DOM

afsagt den 15. juli 2016

Rettens nr. 1A-2262/2016

Politiets nr. 1200-73241-00413-15

Anklagemyndigheden

mod

T

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Anklageskrift er modtaget den 5. april 2016.

T, er tiltalt for

legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter efter straffelovens § 245, stk. 1,
ved den 11. oktober 2015 ca. kl. 04.00 på parkeringspladsen ud for diskoteket Æ, i Y-by, at have sparket og trampet F adskillige gange på kroppen og i ansigtet mens denne lå værgeløs på jorden.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om straf.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Sagens oplysninger

Der er under hovedforhandlingen i sagen afgivet forklaring af tiltalte og af vidnerne F, B og C.

Tiltalte, T, har forklaret, at han den omhandlede aften var i byen. Han havde fået en del at drikke - nok 20 genstande. Det er meget normalt for sådan en aften. Han kan huske, at han var udenfor, men han ved ikke hvorfor. Han talte med politiet. Det er aldrig sket før for ham, at han ikke har nogen erindring om, hvad der er passeret. Han var sammen med en veninde og en kammerat, husker han. Han husker også, at han var på diskotek Æ, men ikke hvad der er sket. Da han talte med politiet, var han på parkeringspladsen, men han husker ikke, hvad de talte om.

Foreholdt sagens bilag 4, side 4, billeder af sko, forklarede tiltalte, at det godt kan ligne hans sko. Han husker ikke, at der blev optaget billeder af dem.

Anklageren dokumenterede fra bilag 3, side 2, nederst, iagttagelser omkring sko.

Tiltalte forklarede videre, at han aldrig har mødt F, og derfor kan de heller ikke være uvenner. Han tror ikke, han vil kunne genkende ham, hvis han mødte ham på gaden. Han ved, at de har fælles omgangskreds, idet tiltalte kender dem, der skal vidne i dag.

F har som vidne forklaret, at han var med kammerater i byen på diskotek Æ. De havde bestilt bord, og de sad og drak. I løbet af aftenen - han husker ikke lige hvornår - skrev en kammerat

til ham, om han ville komme ud. Da han var udenfor, kunne han ikke se kammeraten, men han hørte noget på parkeringspladsen og så tiltalte, T, og sikkert hans veninde, stå og skændes. Han så ikke andre. Det var cirka 50 meter fra diskoteket. Han ville lægge en dæmper på det og prøvede at skille dem ad. Han husker så ikke mere, før han lå mellem to biler. Han havde ikke skubbet til T, men havde sagt "rolig nu". Som sagt vågnede han mellem to biler og rejste sig af sig selv. Så kom der kammerater hen til ham. Det var C og B, og der kom politi og ambulance. Han så ikke T. Der var flere biler på parkeringspladsen. Der var vel cirka 1 meter mellem de biler, som han lå mellem. Da politiet kom, spurgte de ind til, hvad der var sket med ham, og de tog en masse billeder af ham. Så kom ambulancen, og han kom på hospitalet og blev tjekket der.

Anklageren dokumenterede sagens bilag 4, billeder. Vidnet forklarede, at han var til et tandlægetjek bagefter. Tandlægen sagde, at der var en rod, der var gået løs, men den kunne sætte sig fast af sig selv, og det har den heldigvis også gjort. Han var hjemme en 2-3 dage med hovedpine og tandpine. Han har beruset den pågældende aften. Det var sådan, at han kunne mærke det, men ellers kan han godt huske alt andet, hvad der er sket.

Anklageren dokumenterede sagens bilag 13, politiattest.

Vidnet forklarede, at skaderne stemmer overens med det, som han har oplevet. Han mener ikke, at han har sagt til lægen, at der var flere gerningsmænd. Han havde ikke noget forudgående kendskab til tiltalte.

Adspurgt af forsvareren forklarede vidnet, at der vist var noget tumult, og at det var derfor kammeraten skrev, at han skulle komme ud.

B har som vidne forklaret, at der den pågældende aften blev skrevet på facebook, at de skulle komme ud, fordi der var noget ballade. F var den første, der kom ud fra diskoteket. Vidnet var sammen med blandt andet C og F og flere andre. Da vidnet kom ud, konstaterede han, at der stod en og hoppede med en arm på hver sin bil. Han så ikke, hvad det var, den pågældende hoppede på. Han gik der over, og helt henne ved bilerne så han F ligge med blod i hele hovedet. Han hjalp F op. Han så, at den pågældende, som havde hoppet, gik hen og satte sig på noget rækværk sammen med en pige og en anden. Han kunne se, at det var T. Det var den eneste, der var. Der var ikke andre. Først, da han gik derover, så han, at det var en person, der var blevet hoppet på. Han ved ikke, hvor mange gange, der blev hoppet, men det var flere gange. Han kendte T i forvejen. Han har gået i skole med ham. Der var andre til stede, men han ved ikke, om der var nogen i nærheden af bilerne. Vidnet var godt beruset, men han kunne sagtens tage beslutninger, som f.eks. at ringe efter ambulance. F var blodig og trykket. Han havde skoafttryk i ansigtet. Han ved ikke, om han havde skader andre steder. Han mindes ikke at have talt med T efter episoden, men før.

Foreholdt sagens bilag 8, side 2, 4. afsnit, politirapport, afhøring af vidnet, forklarede vidnet, at det godt kan passe, at han har sagt sådan til politiet. Han regnede sig frem til, at F var blevet sparket i hovedet, da han så skaderne.

Adspurgt af forsvareren forklarede vidnet, at han så, at T sad sammen med andre på rækværket. De var tre, T - en pige og en dreng.

C har som vidne forklaret, at han var i byen sammen med F og B og nogle andre. Der var tumult udenfor, og han skrev til de andre, at de skulle komme ud. Vidnet gik så ind igen, men F

gik ud. Da vidnet så kom ud anden gang, så han en masse mennesker, og der lå en nede mellem to biler. Det var på parkeringspladsen en 50-100 meter væk. Vidnet gik derhen og så en ligge mellem bilerne. Han kunne genkende T på tøjet, og det så ud som om, han holdt fast i bilerne og hoppede på en person. Vidnet gik derhen og så, at det var F, der lå ned, og B hjalp F op. Der var blevet hoppet på Fs hoved, for han havde aftryk i hele hovedet. Vidnet vil kalde det hop, og han så, at det skete en til to gange. Da vidnet kom ud anden gang, var det faktisk ved at stoppe. Der var mange på parkeringspladsen. Han kunne ikke se nogen være en del af episoden ud over pågældende.

Foreholdt sagens bilag 7, side 2, 2. afsnit, forklarede vidnet, at han har forklaret sådan til politiet, og det er også sådan, det er foregået.

F kunne dårligt snakke, og han havde aftryk i hele hovedet. Vidnet tog med F på hospitalet. Det var kun Fs hoved, der blev tjekket, da han ikke havde ondt andre steder. Vidnet havde selv drukket, og han har formentlig være beruset i middel grad.

Adspurgte af forsvareren forklarede vidnet, at der var en 5-6 mennesker uden for på parkeringspladsen. De var ikke henne ved selve tumulten, men var en cirka 10 meter derfra. Bagefter kom der mange mennesker til.

Af politiattest fremgår, at F den 11. oktober 2015 henvendte sig på skadestuen. Det fremgår af politiattesten under objektive fund følgende:

"Blod på tøjet.

Munden: Sår på indersiden af over- og underlæbe samt overside af ve. overlæbe.

Hovedet: Ca 15 mindre overfladiske sår på hø. side baghovedet, størrelse mellem 0,5x0,5 til 1x2 cm. Størket blod i håret.

Ansigt: Indtørret blod flere steder og flere overfladiske skrammer. Hævelse svarende til hele venstre side af ansigtet, tydeligt sko aftryk på samme side.

Arme: På begge underarme og hænder ses afværgekader i form af hudafskrabninger og mindre sår.

Ingen tandskader, eller mistanke om knoglebrud."

Personlige forhold.

Tiltalte er ikke tidligere straffet af betydning for denne sag.

Kriminalforsorgen har oplyst, at tiltalte er egnet til at modtage en betinget afgørelse, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

Rettens begrundelse og afgørelse

Efter vidnernes beskrivelse af episoden sammenholdt med billeder af forurettede, F, og det anførte i politiattesten kan det lægges til grund, at gerningsmanden op til flere gange har hoppet/sparket på Fs hoved på den af vidnerne anførte måde. Det kan ikke lægges til grund, at der samtidig er hoppet/sparket på Fs krop, men at han havde afværgekader på armen.

Henset til vidnernes beskrivelse af volden, hvorefter gerningsmanden har holdt med armene på to biler for at få kraft i sine hop/spark, og at dette er sket på ansigtet på en person, som i

situationen, hvor han lå mellem to biler, havde meget vanskeligt ved at forsvare sig, findes volden omfattet af straffelovens § 245, stk. 1.

Retten finder, at det udenfor rimelig tvivl er godtgjort, at det er tiltalte, der er gerningsmanden. F har forklaret, at han gik hen for at stoppe en konflikt mellem to personer, hvor den ene var en pige, og at han herefter vågnede op mellem to biler. B har forklaret, at han så gerningsmanden gå hen til et rækværk, og at han genkendte vedkommende som tiltalte, som han kendte i forvejen. C har forklaret, at han genkendte tiltalte på tøjet. Hertil kommer, at tiltalte har forklaret, at de sko, som er gengivet på fotos i sagen, ligner hans.

Tiltalte findes i det angivne omfang skyldig efter anklageskriftet, idet det som anfør ikke er godtgjort, at tiltalte har sparket F på kroppen.

Straffen fastsættes til fængsel i 60 dage, jf. straffelovens § 245, stk. 1.

Straffen skal ikke fuldbyrdes, hvis tiltalte overholder de betingelser, som er angivet nedenfor, jf. straffelovens § 62 og § 63, jf. § 56, stk. 1. Tiltalte skal herunder udføre samfundstjeneste i 80 timer indenfor en længstetid på 6 måneder.

Retten har fundet det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste henset til tiltaltes særdeles gode personlige forhold.

Thi kendes for ret:

Tiltalte T skal straffes med fængsel i 60 dage.

Straffen skal ikke fuldbyrdes, hvis tiltalte overholder følgende betingelser:

1. Tiltalte må ikke begå noget strafbart i en prøvetid på 1 år fra endelig dom.
2. Tiltalte skal inden for en længstetid på 6 måneder fra endelig dom udføre ulønnet samfundstjeneste i 80 timer.
3. Tiltalte skal være under tilsyn af Kriminalforsorgen i prøvetiden.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger.